

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 параЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Vjesnik“ Cetinje (Monténégro)РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕТИЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, г. генерал Н. Потанов, примио је ово званично саопштење:

Петроград, 18. октобра у 6.30 у вече.

На источно-пруском фронту потпуно је пронао непријатељев план да се пробије у центар наше утврђене позиције око Бакаларжева: вршећи кроз 5 дана безуспјешне нападе *Нијемци су преградили огромне губитке. На многим мјестима пред нашим су ойкойма накупили се хрпе непријатељских лешева да су нам чак у гађању сметале.* На појединим тачкама источно-пруског фронта наша војска продире напријед.

С ону страну ријеке Висле ми смо заузели и ова мјеста: Гостињин—Ленчица—Лођ—Островац.

У Галицији се продужују бојеви. Стање је без битних промјена.

Петроград, 19. октобра у 7.40 у вече. На источно-пруском фронту наша се војска повукла напријед у рејону Владислав—Роминтенска шума. Њемачки су нападаји у околини Бакаларжева престали 18. октобра због великих губитака, које је непријатељ претрпио.

С ону страну Висле наша војска продире на цијелом фронту; заузели смо Петроков—Опочна—Жарнов. Дошло је до сукоба на путовима, који воде к Опатову, гдје смо прекинули одступницу непријатељској аријергарди, заробили 400 војника, 6 митраљеза и комору.

На ријеци Сану у Лежахову, близу утврђења Сењави, један од наших пукова, пошто се примачао непријатељским шанчевима, провалио је у њих и користећи се паником, која је настала међу Аустријанцима, заузео је на јуриш ближе привремено утврђење, заробивши 5 официра, 500 војника и више митраљеза.

Колона непријатељска, која је сишла с Карпата и утврдила се у Надворну нападнута је од наше војске и одбачена.

Краљевима у републици

Док је јуначка посада у Анверсу бранила до последње капи позицију по позицију, дотле је белгијска влада, изгубивши већ пријестоницу и двије трећине земље, управљала остацима своје државне области из привремене резиденције у Остенду, на ивици морској, размишљајући о свом новом склоништу за случај да јунаштво подлегне сили освајача. Пад Анверса значио би пад цијеле земље — освајач би био њеним јединим стварним господаром. Остајале су за тај случај једино форме да се спасу. Увријеђени суверенитет требало је опет склонити испред непријатеља који све гази: владу, која га једним дијелом представља, пренијети у најближу и савезничку републику, а владоца у монархичну Енглеску. И кад је белгијска војска напустила и потоњу одбрану државне самосталности, Анверс, један брод је кренуо из Остенде пут француског Авра, а други пут енглеске обале. Пенати белгијског суверенитета нашли су се у два иностранства, примајући гостопримство двију земаља, које су термин својих политичких комбинација — entente cordiale — претвориле у јединство животне борбе, у заједницу живота и смрти.

Трагика Белгије, која своју слободу испод мача и из огња преноси под туђе кровове само да је сачува, подсећа донекле на дјело Карађорђево у несретној 1813. г.

30. септембра издала је француска влада ово саопштење: „Да обезбиједи слободу свога рада белгијска јевлада одлучила да пријеђе у Француску. У пратњи извјесног броја чиновника, она се јутрос укрцала у Остенди за Авр, гдје је француска влада подузела све потребне мјере за њену инсталацију“.

Тога истога дана упутио је предсједник белгијског кабинета предсједнику републике овај телеграм: „У тренутку кад нас ратна судбина води да се склонимо на земљиште великог народа и нашег пријатеља, краљевска влада има част поднијети државном поглавару изразе свога најдубљег штовања с молбом да изволи примити изјаву о нашој несломивој вјери у триумф права“.

Прелаз белгијске владе у Француску изазвао је читава питања у погледу међународног права. С владом је прешао у Авр и дипломатски кор, акредитован на двору белгијског краља. Због тога и због свога независног рада влади је призната екстериторијалност. Она се може служити телеграфом у шифрама као и свака друга амбасада и њени телеграми имаду првијенство, а ослобођени су од трошкова. Неповредивост страних посланика у туђој земљи вриједи и за цијелу владу, која, наравно, нема на страном територију ни грађанске ни кривичне јурисдикције. У кратко белгијска се влада сматра у данашњем положају као владалац, који за неко вријеме борави у иностранству задржавајући сва суверена права, која су остварљива у даним приликама. Као што је краљевина Италија гарантовала Ватикану атрибуте некадашњег суверенитета, који се огледају и данас у папинском дипломатском кору, тако је и Француска република гарантовала представништву монархичне Белгије сва она права и прерогативе, у којима се може одржати континуитет државе и владавине.

Авр, француски и републикански град, постаје на тај начин у неколико пријестоницом Белгије. У њему постоје двије државне власти, којима се кругови никако не сијеку. Кад би белгијској влади затребао парламенат, она би га могла окупити око себе у својој екстериторијалној области, а да тиме не повриједи толеранцију доброг сусједа, вјерног савезника, републику, у којој на основу међународних формула гостује ипак — страна монархија.

Овдашње Енглеско Посланство саопштава:

Лондон, 18. октобра. Јапанско министарство војно саопштава, да је јутрос почело бомбардовање Цингтау.

Дневник

Отпутовао у Никшић. Његово Величанство Краљ отпутовао је у недјељу по подне ради важних војних послова у Никшић.

Јуче су отпутовали у Никшић и г. г. министри Пламенац и Церовић, г. генерал Јанковић и г. потпуковник Михајловић.

Двадесет година. Данас се навршава двадесет година откако је ступио на пријесто Његово Величанство Цар Русије Никола II. Под срећном владавином данашњега својега племенитог и мудрог Императора, Русија се уздигла до завидне висине, са које, нарочито у овим данима, цијеломе свијету показује своју моћ, своју цивилизаторску мисију. Русија се под владом Цара Николе II. спремила за ове историјске дане, у којима је синила до сад невиђеним сјајем славе и величине. Цар руски није могао дочекати да у љепше и значајније тренутке од ових садашњих падне двадесетгодишњица његове владавине.

Приносимо топле молитве Свевишњем за здравље и срећу Руског Императора са жељом, да брзо дочека остварење своје велике мисли: ослобођење потлаченог Словенства.

Упад Арнаута. Прије неколико дана запажен је дуж наше границе према Ђаковици покрет Арнаута. Покрет је имао очигледну непријатељску намјеру противу наше земље. Арнаути се скупљаху у великом броју. Било их је преко хиљаде. Предводили су их Бајрам Цур, Исо Бољетинац и преобучени аустријски официри. Већ по овим вођама могло се судити каква је сврха њиховог покрета. Држаху, да ће нашој земљи, забављеној тешким и крвавим ратом с Аустријом, олако задати удар у леђа. Али преварили су се. Команда наших трупа у Ђаковици била је на опрези, очекујући да та туђинском руком управљана банда прва отпочне изазивање. И није дуго чекала. Наоружани Арнаути, који су понизели бојом и два топа, пријеђоше са својим вођама нашу границу и уђоше дубље у наше земљиште на страи Ђаковице. Мислећи да ми тамо немамо довољно војне снаге, дрско јурнуше напријед, тако да су се одједном нашли опкољени од наше војске, која нападаче дочека са двије стране, потпуно их потуче, а остатак растјера преко границе. Вође су умакли, а велики број заведених Арнаута платио је главом измеђарење Аустрији. Наша војска воспоставила је ред на тој страни наше границе. Нападаци су у дивљем бјегству оставили топове и пушке на којима се утврдило да су аустријског поријекла. Добро ће размислити, хоће ли други пут што слично предузети.

Опет аероплани. И прекјуче и јуче опет су над Баром и луком летјели аустријски аероплани. Јуче су учинили приличну штету, нарочито талијанским постројењима у пристаништу. Јуче су два аустријска аероплана изненадно долетјела из Волујице и одмах су отпочели бацати бомбе. Јако је оштећена зграда у којој су канцеларије талијанског предузећа — Барског Друштва. На жељезничкој станици бомба је разорила два вагона. Три лица (послуга Барског Друштва) лако су рањена.

ТЕЛЕГРАМИ

Париз, 18. октобра. (Службено.) Нема ништа да се дода пошљеним вијестима. У предјелу Њупор-Димид на лјевом крилу непријатељ је извршио снажне нападе као и на фронту енглеских трупа и објема обалама канала Лабасе, не

постигавши успјеха. Забиљежено је, да је повећао активност у предјелима Ремса, у горњем току Мезе и у јужном Вевру.

Хавр, 18. октобра. (Службено.) Ноћу између 15. и 16. октобра непријатељ је поново покушао да се изненадним препадом докопа јужног дијела мостобрана у Димиду, али је напад био снажно одбијен. Преко дана 16. октобра непријатељ је артиљеријском ватром снажно нападао наш фронт, а извршио је и два напада пјешадијом, један на десно гдје се налазила једна белгијска дивизија, а други против двију мјешовитих бригада једне друге дивизије. Непријатељ је одбачен са великим губитцима. Њемачки одреди били су десетковани. На другим тачкама фронта било је пушкарања с времена на вријеме. На југу од Димида Нијемци су изгубили у терену гдје француска офанзива напредује. На југу гдје су Нијемци предузели офанзиву били су одбачени и изгубили су у терену. На југу од Лиса ситуација је задовољавајуће. Сви су напади успјели и Французи напредују на разним тачкама. Велики број заробљеника признају да је врло тачна митраљешка ватра нанијела страшних губитака непријатељу.

Лондон, 18. окт. Британска флота и даље указује своју помоћ лјевом крилу савезничке војске. Од 14. окт. у јутро ватра из тешких поморских топова била је управљена на позиције непријатељске батерије. Извјештаји наших трупа, које су на суву, свједоче о тачности и ефикасности нашег пуцања. Непријатељ је донио своје тешке топове и снажно је одговарао на ватру са бродова али је нанио само незнатну штету. Данас су непријатељске батерије скоро престале да одговарају. Изгледа да је већ утврђена надмоћност ватре из поморских топова. Наши су губитци за све вријеме ових борба били минимални. Једна граната, која се распрела на крову торпиљера „Фалкона“ убила једног официра, а другог ранила, као и петнаест људи. На осталим бродовима било је само неколико рањених. Извјештени смо о присуству непријатељских подморских бродова. Они траже прилику да нападну енглеске бродове, али њих штите торпиљери.

Лондон, 18. октобра. Генерални гувернер Јужне Африке јавља да су се преко сто побуњеника предали без борбе.

Рим, 18. окт. „Борнале д'Италија“ пише: „У Лондон и Рим била је стигла вијест, да је у предјелу Аргирокастра завладала потпуна анархија. По питању о враћању у Аргирокастро бјегунаца из Валоне, Енглеска се обратила владама у Атини и Риму, да оне споразумно приступе потребним мјерама. Италија је већ послала у Валону санитарну мисију и мисију за помоћ. Грчка има намјеру да успостави ред у предјелу Аргирокастра и пријети шаљањем регуларних трупа, изјављујући потписницима Лондонске Конвенције, да је ово привремена мјера и да ће грчка влада поштовати лондонске одлуке.

Беч, 18. окт. „Политичка Кореспонденција“ јавља да је грчка влада последњих дана учинила кораке код свију Великих Сила, које су учествовале на амбасадор-

ској конференцији у Лондону, наговјештавајући своју намјеру да с обзиром на садање ствари у јужној Арбанији војнички посједне Аргирокастро и неколико других тачака. Како је грчка влада изјавила да је ова мјера привремена и изјавила да се она слаже с одлуком донесеном у Лондону, изгледа да ниједна сила није јој ставила примједбу. У Бечу су примили к знању ову одлуку грчке владе с тим да се одлуке донесене на скупу у Лондону имају поштовати.

Беч, 18. окт. Јављају из Цариграда да је јучер доцкан по подне одржана на Порти министарска сједница под предсједништвом Великог Везира. Овој напредној сједници придаје се велика важност.

Будимпешта, 18. окт. Званичне новине објављују одлуку Мин. Ун. Дјела, којом се Кунардовом Паробродском Друштву одузима повластица за пријенос иселјеника.

Франкфурт, 18. окт. „Франкфуртским Новинама“ јављају из Рима: У Средоземном Мору и трећи италијански параброд „Сан Ђовани“, који припада сјеверно-америчкој линији, узаптила је француско-енглеска флота и одвела у Гибралтар. Параброд је био натоварен бавром.

Атина, 18. окт. Све су силе признале за основане разлоге, који су налажали грчкој влади поновну окупацију сјеверног Епира. Јављају да ће потпуна окупација свих округа аутономног Епира бити у скоро довршена.

Петроград, 18. окт. Услед подмуклог напада, који су извршили њемачки и турски бродови на руско приморје у Црном Мору, Царска Руска влада наредила је још истог дана свом амбасадору у Цариграду да објави Порти прекид дипломатских односа и да ће отпутовати са свим особљем амбасаде и консулата. Заштита руских поданика повјерена је амбасадни италијанској.

Париз, 18. окт. Агенција Хавасова јавља: Сви су листови сложни у томе што признају да је положај савезника све бољи. Сви покушаји њемачки потпуно су пропали. „Матен“ вели да је Кајзер хтио освојити Нанси, Париз, Варшаву, Динкерк, Кале, Довер, по том Лондон. Од свих великих вероши, на које је циљао, ни једну није освојио. Овај владалац који влада над 65 милиона људи побједоносно је уништио један мали народ од 7 милиона становника и сада видимо овај мали јуначки народ како отвара бране које су задржавале воде њемачких ријека и канала и како на тај начин дави велику војску њемачку, која је пријешла Изер. Свуда наша офанзива почиње да притискује непријатељске трупе и да их истјерује из рупа у које су се сакриле. Метерлик пише у „Фигару“, пошто је рекао да су велики труг, општинска кућа и катедрала у Бриселу минирани и да су Нијемци готови да их дигну у ваздух, и пита се: зашто не би и савезници сад у напријед означили вароши — таоце, које би одговарале за egzистенцију ових вароши. Ако би на примјер Брисел био порушен, Берлин би требало да буде сравњен са земљом; Хамбург би нестало, ако би Анверс био опустошен; Нирнберг би гарантовао за Брисел, а Минхен би служио као гаранција за Ган.

Лондон, 18. окт. Отварање енглеског парламета утврђено је за 19. октобар. Влада ће тражити од оба дома нов војни кредит од 100 милиона фуната стерлинга.

„Дељи Кроникл“ јавља, да су политички француски кругови питани о миру у име њемачке владе,

која би Француској уступила Мец и један дио Елзаса. Одговор је гласио, да се такав приједлог опире осјећању Француске.

„Тајмс“ вели: пошто је снажна офанзива њемачка против Калеа сад пропала, питање је шта ће сад радити цар Виљем и његови савјетници? Њемачки цар је сад пред поразом на границама свога царства.

Рим, 16. окт. Књаз Морис Батемберг умро је од ране, задобивене у рату. Говори се да је и њемачки престолнашљедник озбиљно рањен.

1200 грчких војника искрцало се у Санткваранто.

Послије битке, која је трајала 4 дана на југу од ријеке Пилице, Руси су нанијели велик пораз аустро-њемачкој војсци у Галицији. На фронту ријеке Сан започела је битка, која се развија у корист Руса. (Нар. извјештај).

Рим, 18. окт. Према цариградским вијестима Турци су потопили 2 руске торпедбаче у Црном Мору.

У битци, која се води у Фландрији, Нијемци су имали 16.000 мртвих и 30.000 рањених.

Руси су заузели Стикнов. Нијемци су том приликом имали велике губитке. (Нар. извјештај).

Лондон, 18. окт. Рат Турске с Русијом поздрављен је као повољан за тројни споразум. Енглеска мисли да је ово нова погрјешка, коју су починили Нијемци; Француска и Енглеска узеше одмах удјела у рату против Турске. (Нар. извјешт.)

Рим, 18. окт. Једно одјељење талијанских морнара са лађе „Етна“ искрцало се с једном батеријом топова на острву Сазено, близу Валоне. (Нарочити извјештај).

Рим, 18. окт. „Трибуна“ мисли, да ће акција турска бити ограничена и остати без икаквог утјецаја на садашњу европску борбу.

„Борнале д'Италија“ мисли, да њемачка увођењем Турске у рат намјерава пронавести њемачки покрет на југу и центру Египта. Дописник истог листа додаје да би енглеска флота омела такав покушај на обалама Црвеног Мора.

„Идеја Национале“ каже да би Русија могла приморати неутралне балканске државе, да заузму отворено држање и да узму учешћа у борби против Турске. (Нарочити извјештај.)

Рим, 19. окт. „Борнале д'Италија“ прима из Петрограда вијест, да је 12 руских корпуса готово на Кавказу, а да сибирски корпуси још ни мобилизовани нијесу. Јапан је продао Русији 300.000 пушака и позајмио јој 150 великих опсадних топова, да би се надјачао ефект њемачких топова од 42 см. (Нар. извјештај.)

Рим, 19. окт. Нијемци се повлаче с ону страну ријеке Изер. Сви њемачки нападаји против Августова одбијени су уз велике губитке њемачке. (Нар. извјештај).

Лондон, 19. окт. Према вијестима, које стижу с бојишта у Франдрији, хиндуске су трупе показале изванредну храброст. Увођење тих трупа у борбу потпуно је изненадило непријатеља. Гдје су год Хиндуси у свом дивљем полету журнuli на непријатеља употребљујући своје нарочито оружје и нов начин борбе, Нијемци су обузети паником бацали оружје остављајући хиљаде мртвих и рањених. (Рајтер).

Рим, 19. окт. На страни Трнова (у Галицији) Аустријанци су имали великих губитака. Руси су заробили 1000 војника. (Нарочити извјештај).

Цариград, 19. окт. У току прејучерашње борбе на мору потопљена је такође и једна руска топовњача. Руска, енглеска и француска амбасада нијесу прекјуче истакле своје заставе приликом празника бајрама противно досадашњем обичају.

Петроград, 19. окт. Савезничке трупе су пононо отеле Лил од Нијемаца. Наступање Нијемаца у правцу Калеа сада је онемогућено.

Париз, 19. окт. (Службено). Нема ничега особитога да се јави с фронта Њупор—Димид. Нијемци су продужили своје јаке нападе у цијелом крају сјеверно-источно од Ипра. Непријатељ је мало одбијен на сјеверу, а осјетно на истоку од Ипра. У почетку јучерашњег дана непријатељске трупе, које су дебуширале од Лиса, успјеле су да се докопају Холсбека и Мисине, али су послје савезничких контра-напада пред вече ова два села повраћена. На осталом фронту било је јаке топовске ватре и неколико непријатељских против напада, који нијесу успјели да поврате терен који смо ми заузели посљедњих дана. За вријеме од 1. до 7. октобра ми смо заробили 7683 Нијемца. У овај број нијесу ушли ни рањени Нијемци, које ми његујемо, ни заробљеничка поворка, која је са бојног поља упућена на одређено мјесто пребивања.

Лондон, 19. окт. Настављају се озбиљне борбе са малим прекидима на цијелом фронту, али нарочито на сјеверу Нијемци врше честе и огорчене контра нападе. И ако непријатељ даје упоран отпор, Енглези непрестано напредују. Једна енглеска бригада извршила је сјајан напад на бајонет. Губитци непријатеља у свима овим борбама велики су.

Петроград, 19. окт. Једна њемачка подводна лађа потопила је једну енглеску крстарицу у Паде Калеу.

Париз, 19. окт. Из Лисабона телеграфски да су њемачке трупе пријешле у западне афричке колоније и да су напали португалску колонију Анголу. Португалска влада наредила је мобилизацију и офанзиву. Ратни бродови транспорта трупе из Португалије у Анголу. Португалија у Анголи појачаће нарочито јужно-афричке енглеске трупе и помоћи савезницима, да се њемачка дефинитивно истисне из Африке. Француско-енглеске трупе освојиле су до сада њемачке колоније Того и Камерун.

Цариград, 19. окт. *Предане су њутне исправе амбасадорима Русије, Француске и Енглеске. Представници Русије и Енглеске одлазе вечерас; француски амбасадор отуђоваће сјутра.*

Петроград, 19. окт. Данас ће се предати путне исправе турском амбасадору.

Петроград, 19. окт. (службено). Потпуно су измишљени коминикеји бечке и берлинске агенције, који јављају о тобожњем нападу руске флоте на турску флоту. Овим измишљотинама је циљ да доведу у заблуду јавно мишљење у Цариграду, од кога се свјесно крије о подлом нападу на нашу морску обалу од стране турских ратних лађа, којима командују њемачки официри. Исто тако је поступљено и када нам је њемачка објавила рат, јер се онда та објава рата правдала тиме, што су тобож руски војници били заузели њемачку територију, док у ствари ниједан руски војник није пријешао њемачку границу прије објаве рата и сада као и прије турских непријатељстава. Очеvidно је, да када би иницијатива долазила од руске фло-

те, турско изненадно бомбардовање не би се могло десити.

Софија, 19. октобра. Сходно рјешењу министарског савјета, влада је наредила да се пuste кућама дџије најстарије класе војника, које сада служе у војсци и у исто вријеме да се сазову дџије класе резервиста.

Петроград, 19. октобра. Енглески амбасадор је извијестио Турску, да ће сваки напад турске на Египат бити сматран као оглас рата Енглеској. „Тајмс“ изјављује, да Турска објавом рата Русији навлачи на себе и енглеско непријатељство.

Ниш, 20. октобра. Сјутра у уторник 21. ов. мј. навршује се 20 година од дана ступања на пријесто Њ. В. Рускога Цара Николе II. Тим поводом одржаће се у отачаственим црквама главних мјеста у старим и новим областима Краљевине Србије благодарење са молеништвијем за здравље и срећу Цара, Царице Александре Феодоровне, као и за успјех царско-руске војске. У овдашњој саборној цркви извршиће се свечано благодарење истог дана у 9 часова прије подне.

Ваљево, 20. октобра. 18. октобра није се десило ништа значајније.

Париз, 19. октобра. Јављају из Рима, да је ушљед оставке министра финансија Рубинија кабинет ријешао да поднесе оставку. Данас по подне Саландра је поднио оставку министарства. Краљ је задржао своју одлуку.

Мисли

Масило научника има исту вриједност као и крв мучешка.

На већи украс човјека јесте образовање.

Тај, који је живот осветио образовањем, никада не умире.

Помоћу четири ствари одржаће се свијет: научношћу мудрих људи, правичношћу великих, молитвама добрих и одважношћу храбрих.

Једно значајно пророчанство

Један одлични Португалац именом Д. Баско, још назад неколико година изјавио је преко француског листа „Матена“, да ће велики европски рат букнути у 1913. или 1914. години. Он је прорекао, да ће се њемачка распасти, али не прије но њена војска буде ушла у срце Француске. Њемачка ће војска бити пребачена преко Рајне. Горди ће Кајзер виђети своју царевицу смрвљену и поражену.

Овако је прорицао тај одлични Португалац, који је умро још назад десет година. Његово се пророчанство дијелом испунило, а изгледа, да ће се испунити потпуно.

ОБЈАВА

Да би се пружила могућност школовања већем дијелу љака, који, нарочито ове године, не могу продужети школу на Цетињу због веома скуних животних намирница и оскудице у становима то се овјеом објављује, да је за ову годину отворен четни разред и у подгоричкој гимназији.

Број 4134. Из канцеларије Кр. Министарства Просвјете и Црквенијех Послова, 17. октобра 1914. г., Цетиње. 12

ОГЛАСИ

НАЈВЕЋА ДАЛМАТ. ЗЛАТАРИЈА
АНТИРАДИО С ПЛЕТ
ИЛУСТРОВ. ЦЕНИКЕ ШАЂЕ ВАДАВА